

Володимир Гладішев,
ORCID iD 0000-0001-7232-4184
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії й методики
мовно-літературної
та художньо-естетичної освіти
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
бул. Адміральська, 4-а, 54001, м. Миколаїв, Україна
volodymyr.hladyshev@moippo.mk.ua

НЕВІДОМИЙ ВІРШ ДМИТРА КРЕМЕНЯ

Статтю присвячено розгляду невідомого читацькому загалу вірша видатного українського поета, лауреата Державної премії імені Тараса Шевченка Дмитра Кременя (1953–2019). «Невідомість» зазначеного вірша зумовлена його незвичайною історією, яка пов'язана з початковим етапом «миколаївської» творчості Дмитра Кременя, з його працею на посадах викладача педінституту та редактора відділу обласної молодіжної газети і керівника молодіжної літературної студії «Джерела».

Подано вірш, який був надрукований у газеті, але який попередньо настільки всебічно переробив Дмитро Кремінь, що автор-студент не міг навіть упізнати в надрукованих під його прізвищем рядках ті, що він подавав до друку. Зіставлення оригіналу поезії з тим, що було надруковано, засвідчило, що фактично Дмитро Кремінь створив російською мовою новий оригінальний вірш «за мотивами» того, який написав студент. Наведено «авторський» варіант студента та пояснення Дмитра Кременя, чому поет так учинив.

Ключові слова: Дмитро Кремінь; ліричний герой; молодіжна газета; невідомий вірш; поет.

© Гладішев В. В., 2023

Вступ. 21-го серпня цього року виповнюється 70 років від дня народження видатного українського поета, лауреата Державної премії з літератури імені Т. Г. Шевченка, уродженця Закарпаття та справжнього миколаївця Дмитра Дмитровича Кременя. Святкування цієї річниці, як і деяких інших пам'ятних для нашої країни подій, передбачене на державному рівні відповідною Постановою Верховної Ради України (Постанова Верховної Ради України : Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2022–2023 роках, 2023). Уважаємо, що цей факт підкреслює значний внесок поета, який пішов від нас у 2019-му році, у скарбницю української культури, розбудову нашої держави, формування української

духовності.

Зауважимо, що непересічна постать та унікальна літературна творчість Дмитра Дмитровича Кременя завжди привертала до себе значну увагу читачів і літературознавців. Доказом цього можна вважати той факт, що за життя поета, до 65-річчя від дня його народження, у Миколаєві видано велику за обсягом книжку про нього, яка вийшла друком у відомій в Україні та поза її межами серії «Обдаровані мудрістю» («Небесне і земне», 2018). Колеги поета, його друзі, прихильники його таланту, відомі науковці намагалися з'ясувати витoki творчості Майстра, виявити естетичну своєрідність творів і неповторність особистості, осмислити роль і місце

творчості Дмитра Кременя на сучасному етапі розвитку української літератури.

Ретельно досліджував літописну історіософію Д. Д. Кременя відомий український літературознавець Ю. І. Ковалів («Небесне і земне», 2018, С. 326–337), виявити особливості поетичного світовідчуття поета-земляка намагався В. І. Шуляр, не менш відомий у країні вчитель і методист (Шуляр В. І., 2000). Питання про вивчення деяких аспектів специфіки реалізації світоглядних позицій Д. Д. Кременя під час вивчення літератури рідного краю з'ясовувала дослідниця Л. А. Назаренко (Назаренко Л. А., 2018). У рамках філологічного аналізу тексту методист В. В. Гладишев розглядав один із найвідоміших віршів людини-патріота, яка одразу ж після здобуття Україною незалежності передбачала велику небезпеку від «казенного патріотизму» тих, хто не вистраждав серцем цю незалежність (Гладишев В. В., 2013). Лінгвокультурологічний аспект перифразу в художньому мовосвіті Д. Д. Кременя окреслили В. М. Баденкова та І. Г. Родіонова, миколаївські дослідниці (Баденкова В. М., Родіонова І. Г., 2021). Літературознавці, мовознавці, методисти здебільшого намагалися висвітлити провідні проблеми творчості Д. Д. Кременя, особливості поезики його творів, запропонувати шляхи вивчення його творів у загальноосвітній школі.

Після смерті поета вивчення його творчості вийшло на якісно новий рівень.

На нашу думку, своєрідним відкриттям нового етапу наукового осягнення творчого доробку Д. Д. Кременя, етапу осмислення цієї творчості як цілісного явища української літератури кінця двадцятого – початку двадцять першого століть, доцільно вважати видання 2020-го року «Поетична Атлантида Дмитра Кременя», автори якого – син поета, професор-філолог Т. Д. Кремень та відома миколаївська дослідниця української літератури, доцент Л. В. Старовойт (Кремень Т. Д., Старовойт Л. В., 2020).

Доречно назвати видання, яке презентує ранню лірику поета та вірші «закарпатського циклу», що вийшло

друком у Миколаєві у 2021-му році (Кремень Т. Д., 2021). Безперечна наукова цінність цього видання полягає в тому, що в ньому не лише подані твори, які свого часу не могли бути надруковані, а на документальному рівні висвітлені трагічні події життя поета, якого на початку 70-х років минулого століття ледь не відрахували з Ужгородського університету через те, що його вірші не влаштували своєю морально-естетичною позицією партійне керівництво області. Це важке випробування молодий поет витримав гідно: наведені у книжці документи переконливо довели, що «Дмитро Кремень спромігся відстояти власне право бути собою в житті й поезії... безкомпромісна позиція молодого автора, підтримка деяких викладачів та студентів не дозволили брутально позбавити студента-випускника права завершити навчання та отримати диплом» (Гладишев В. В., Кузнецова А. М., 2021, с. 99). Можна припустити: саме ці випробування на початку творчого шляху спричинили те, що молодий поет надзвичайно дбайливо ставився до літератури та поетів, намагався допомогти початківцям відшукати свій шлях у поезії.

Уважаємо, що на сучасному етапі дослідження творчості Д. Д. Кременя фахівці мають зосередитися на виявленні особливостей поезики його творів та своєрідності «творчої лабораторії» поета, вивчати, як саме він працював над віршами. Водночас не можна виключати той факт, що в архіві Дмитра Кременя можна буде відшукати твори, які раніше не були відомі читачам.

Актуальність статті зумовлена тим, що маємо можливість репрезентувати читацькій спільноті невідомий твір Дмитра Кременя, про наявність якого ніхто навіть не міг здогадуватися. Можна також припустити, що сам Дмитро Дмитрович не звернув свого часу уваги на цей вірш або не вважав його гідним уваги.

Щоб з'ясувати, чому так сталося, потрібно розглянути всі моменти, що пов'язані з появою цього вірша в одному з миколаївських періодичних видань, а саме – в обласній молодіжній газеті

«Ленінське плем'я».

Мета статті: ознайомити читачку спільноту з невідомим віршем Дмитра Кременя, довести, що цей твір – саме його оригінальний вірш.

Для досягнення мети статті потрібно виконати основні **завдання:**

1. Відтворити обставини, що визначили особливості створення вірша та його появи у пресі.

2. Ознайомити з «першоджерелом», на основі якого Дмитро Кремень написав вірш.

3. Зіставити «першоджерело» та вірш Дмитра Кременя для виявлення оригінальності останнього.

4. Розглянути мотиви поведінки Дмитра Кременя та його пояснення, чому він саме так поставився до вірша та друку.

1. У нас із Дмитром Дмитровичем Кременем різниця у віці 7 років, що на життєвому рівні можна сприймати як невелику різницю. Коли він, молодий викладач кафедри української мови і літератури філологічного факультету МДПІ імені В. Г. Белінського, почав працювати в інституті, автор був студентом, і, звичайно, звертався до нього на «Ви». Він же всіх нас, студентів, називав на «Ти», і було це якось природно, легко, просто, невимушено, не викликало ні образ, ні заперечень.

Із часом, після закінчення інституту, майже всі колишні студенти перейшли з ним на «Ти». Він легко погоджувався з цим, навіть наполягав – хотів, щоб стосунки були більш щиросердими, що для нього у спілкуванні завжди було дуже важливим. Мені це було зробити начебто

простіше за інших, оскільки мій армійський друг, видатний художник О. В. Маркітан товаришував із поетом, тому ми неодноразово були разом у компаніях творчих людей Миколаєва, наприклад, у майстернях Будинку художника, а там усі швидко ставали один одному друзями...

Проте для мене він завжди був Дмитром Дмитровичем. Я беззастережно визнавав і завжди визнаватиму його «старшість» і до таких людей усе життя ставлюся з великою повагою, навіть якщо вони за віком молодші за мене, а таке відбувається все частіше.

Можливо, так сталося ще і через те, що особисто для мене Дмитро Дмитрович Кремень завжди був Учителем від Бога – і в поезії, і в житті. Навчав він ненав'язливо, без гучних слів та патетики, як кажуть, власним прикладом. Учив не навчаючи: просто жив так, як він жив, і це було важливим не лише для юнака, яким я був під час нашого знайомства, а і для дорослої людини.

Розповідаю про наші стосунки, про особисте ставлення до Дмитра Дмитровича для того, щоб було зрозумілим, як саме з'явився його вірш, про який саме час розповісти.

Історія «відродження» цього твору розпочалася для мене тоді, коли Тарас Дмитрович Кремень зателефонував мені та запитав, хто з сучасних поетів порівнював поета з кораблем, а Всесвіт – з пристанню. Доброзичливо так запитав... Відповідь надати я не спромігся, тоді він почав читати вірш, який, зрозуміло, я одразу ж упізнав.

Ось цей вірш:

ПЕРЕД ПОРТРЕТОМ МАЯКОВСКОГО

И поэт – как корабль,
и Вселенная – вроде пристани.
И один вы стоите,
почти на краю земли.
Нет, не много их было, людей на последней
выставке,
Нет, не много пришло их...
А мы бы – пришли!

А планета летит,
 вся, во взрывах весенних
 почек!
 И весеннее солнце стоит над улыбочивым днём,
 И восходит к зениту
 ступеньками
 ваших строчек, —
 Запастись у поэта
 его негасимым огнём.

А ось такий вигляд мав назвою «Факультет поезії». Він друкований варіант вірша – в обласній розповідав про літературну студію молодіжній газеті «Ленінське плем'я». «Джерела», засновником і керівником якої був, представляв філологічний факультет та вірші студійців.

Джерело: газета «Ленінське плем'я»

Варто нагадати, що молодий викладач української літератури Дмитро Дмитрович Кремінь почав працювати на філологічному факультеті вже як член Спілки письменників СРСР, що було наприкінці 70-х років дивом дивним: письменників ми уявляли собі поважними літніми чоловіками, кожне слово яких – на вагу золота. А тут – худорлявий та стрункий майже юнак з величезними вусами, поглядом, який можна назвати орлиним, закоханий у поезію, легкий на підйом, азартний та веселий... Його постать не могла не привертати уваги, він відчував це, і, схоже, таке ставлення студентів його окриляло, надавало сили, спонукало працювати самовіддано й творчо.

Ледь з'явившись, Дмитро Дмитрович заснував літературну студію «Джерела», яка мала успіх серед студентів, а ще більше – серед студенток, яких помітно приваблював молодий гарний викладач. Звичайно, досить скоро залишилися лише ті, кому дійсно було цікаво писати вірші. Прикладом ставлення до творчості, безумовно, був сам Дмитро Дмитрович, який міг зацікавитися рядком, довести, що цей рядок є «геніальним», а потім вимагати шукати правильні слова, щоб підтримати цю «геніальність»... Тепер я розумію, що тоді він намагався передати нам своє ставлення до Слова, зробити так, щоб ми відчували його, Слова, красу та власну відповідальність перед Ним.

Одного разу Дмитро Дмитрович зібрав нас і, лукаво посміхаючись, наказав принести один-два вірші, які ми самі вважаємо найкращими. Друкарських машинок або комп'ютерів, звичайно, у нас не було, він запропонував, щоб ми подали рукописи, а він сам надрукує. Навіщо це потрібно – він не пояснив, ми вважали, що для факультетської стінної газети.

Звичайно, відбирали прискіпливо, намагалися насправді представити найкраще. Принаймні, як ми самі тоді уявляли собі це «найкраще». Передали вірші керівникові студії та й забули про це. Хіба чимало «важливих» справ у студента?..

Орієнтовно через місяць нас, студійців, вітав увесь факультет, навіть викладачі: в інституті з'явився номер газети, у якому були надруковані розповідь Дмитра Дмитровича по факультет та наші вірші. Уявіть собі – жодних «Інтернетів», лише паперові газети, друкуватись у яких мріяли навіть викладачі! І ми читаємо свої прізвища та свої... Хотів написати вірші, але в моєму випадку все було набагато складніше.

2. Можна зрозуміти мої відчуття, коли я тримав у руках номер газети і бачив своє прізвище та вірш, який був надрукований після прізвища: Дмитрові Дмитровичу я передав зовсім інший текст...

Ось вірш, який отримав від мене Дмитро Дмитрович:

На картину гляжу,
 Вы багдадскими косите сливами,
 Вы мальчишка почти,
 но похожи Вы так на орла.
 Было барышням трудно
 назвать Ваши строки красивыми,
 Но зато в них кавказская сила была!
 Но зато продиралось
 сквозь лестниц ступени,
 Сквозь набатные рифмы
 вихрь чувств огневой.
 То, что право давало сказать,
 что Вы – гений,
 С папиросой, закушенной будто бы в бой.
 Нам до Вас дорасти
 и в физическом смысле-то сложно,

Вам фамилия Ваша
 не зря была, видно, дана.
 И, как всякая мощь,
 не могли Вы идти осторожно,
 А по лестницам Вашим
 за Вами
 шагала страна.

Зіставляючи тексти, ми бачимо, що нічого не залишилося від «першоджерела» на газетному аркуші «Ленінського племені», редакція якого, до речі, тоді містилася на вулиці імені Маяковського. Лише прізвище поета та поважне ставлення до Маяковського обох авторів.

3. Безумовно, порівняно з «першоджерелом» поет Кремень створив зовсім інший світ, його вірш – це справжнє мистецтво слова. Передав Дмитрові Дмитровичу не зовсім заримовані рядки, які зі справжньою поезією не мали нічого спільного. Вони виникли від споглядання портрета Маяковського (під час ознайомлення з портретом), який автор цієї розвідки вирізав із журналу «Огонёк», який дуже сподобався, тому в певний момент і склалися рядки.

Ці рядки, які на той час автор широ вважав віршем, були безобразним (маємо на увазі майже повну нестачу художньої образності тексту твору) емоційним відгуком юнака на художній образ поета, який створив талановитий художник. Нічого, крім глибокого та щирого, безпосереднього емоційного відгуку.

Щодо, так би мовити, «поетичної майстерності», то годі й казати, її там не було «зовсім». Це зрозуміло будь-якій людині, яка має хоча б зачатки художнього смаку.

Інша справа, що тоді такого роду тексти мали право на друк, вони з'являлися на сторінках газет і навіть «товстих» журналів. Утім, це аж ніяк не впливало на «художню цінність» цих «творів». Тобто, якби Дмитро Дмитрович надрукував те, що я йому приніс, ніхто б не здивувався, ніхто б не сказав, що це неправильно. Вірш як вірш, і гірше друкують...

Але Дмитро Дмитрович створив свій вірш, справжній поетичний твір,

художня образність якого вражає вишуканістю, а авторська ідея є оригінальною інтерпретацією поетичної спадщини Маяковського, його відомого вірша «Необычайное приключение, бывшее с Владимиром Маяковским летом на даче».

Український поет Дмитро Кремень створив власний Усесвіт, у центрі якого – Поет, для якого саме Всесвіт є пристанню-гаванню. Масштаб особистості Поета та, можна припустити, Поезії в цілому виміряють, на думку автора вірша, увесь Усесвіт, уся світобудова.

До речі, за Маяковським, поет завжди є «боржником» Усесвіту. Так Маяковський підкреслює первинність Усесвіту порівняно з усім іншим, тоді як у вірші Дмитра Кременя «первинними» є Поет і Поезія!

Підкреслена самотність справжнього Поета, який завжди перебуває на межі між Землею та Всесвітом та певною мірою об'єднує їх своєю творчістю. Ця самотність – наслідок прагнення бути вільним, не залежати від «земних» обставин, присвятити себе служінню Слову. Щоб підкреслити, всебічно змалювати трагічність цієї самотності, автор вірша згадує останню виставку Маяковського, яку він приурочив 20-річчю своєї праці у мистецтві і яку відвідала жалюгідно мала кількість людей, що спричинило кризу світовідчуття поета.

Вочевидь перша строфа вірша насичена трагічними образами, кожен із яких додає своїх рис до розуміння витоків усеосяжної душевної кризи ліричного героя, а в цілому складається трагічний образ Поета, для якого «земне» життя є важким, оскільки він прагне відшукати своє місце в Усесвіті.

Друга строфа – це справжнє утвердження величі Поета та Поезії, якого автор поезії досягає цікавим

поетичним прийомом – використанням антитези. У вірші Маяковського Сонце спускається до Поета, і вони разом обговорюють свою важку долю: «Светить всегда, светить везде, до дней последних донца» (Маяковский В. В., 2023). Поет Кремень усе «перевертає з ніг на голову», і ось уже Сонце не спускається до Поета, а... піднімається до нього! Тобто Поет і Поезія, на думку автора вірша, вище за Сонце, яке намагається «запастись у поета его негасимым огнём»!

Невеликий за обсягом вірш наповнений глибоким переосмисленням відносин матеріального й духовного: автор утверджує первинність духовного порівняно з матеріальним, могутність і велич Слова як невичерпного джерела енергії життя. Поетичні рядки – сходинки до найвищого духовного прозріння, до негасимого вогню Поезії, який підтримує життя, надає йому силу й цінність. І навіть джерело життя на планеті – Сонце – має «заряджатися енергією» від Поезії.

Як бачимо, порівняно з римованими рядками, які отримав Дмитро Дмитрович від автора-студента, його вірш – це дійсно явище мистецтва слова, «макрообраз» (Ситченко А. Л., Шуляр В. І., Гладишев В. В., 2008, с. 57) якого є багатозначним, глибоким. У вірші Дмитра Кременя подано індивідуально-авторське осмислення ролі поета та поезії в житті людства. Автор відстоює загальнолюдські моральні цінності, надає перевагу духовному над матеріальним, наполягає на цінності й навіть усемогутності Слова в житті людини й людства.

4. Безсумнівно, після прочитання «свого» вірша я відправився шукати Дмитра Дмитровича, оскільки не міг сприймати надруковане як «своє». Було дуже незручно, коли мене вітали з публікацією, а рядки були чужі.

Розмовляли ми з ним у редакції газети. Спочатку говорив я. Довго, як мені здавалося, переконливо, палко наполягав, що потрібно надрукувати спростування, що автором вірша є саме він, Дмитро Дмитрович. Поруч проходили люди, віталися з Дмитром Дмитровичем, а я все говорив і говорив.

Він уважно слухав, дивився на мене з хитруватим напівприщуром, усміхався. Дочекався, коли я замовчав. Помовчав. Поклав руку мені на плече та тихо сказав: «Пиши, Володю...»

Мій запал кудись зник. Тихенько бурмотів, що обов'язково буду старатися, що буду (*це майже пряма мова, її не потрібно виправляти*) писати так, щоб йому не було соромно за мене, за мої рядки. Щоб йому більше ніколи не довелося мене так «виправляти». Він мовчав, усміхався, дивився на мене доброзичливо, як батько дивиться на сина... Потім ми потиснули один одному руки та розійшлися.

Я стояв і дивився, як він зникає за дверима.

Тоді, звичайно, я не міг зрозуміти мотивів учинку Дмитра Дмитровича, його доброзичливого ставлення до мене. Здається, лише тепер, коли я прочитав книгу «3 днів шалених», мені стало зрозуміло: людина, яка ще юнаком пройшла через те, через що пройшов він, дуже цінувала підтримку і завжди була готова надати її тому, кому ця підтримка була потрібна. І зробив він це так, як міг зробити лише справжній поет.

...Як я шкодую, що ніколи більше не запитав Дмитра Дмитровича, чому він «віддав» мені свій вірш! Можливості були, але я так і не повернувся до цього питання. А сам він ніколи про цей випадок не згадував.

Шкода, але тепер не запитаєш його... Відчуваєш, як не вистачає Дмитра Дмитровича в житті.

«Не вистачає нам Дмитра», –

Самотній голос пролунає...

Бракує Світові добра.

А нам – Дмитра не вистачає.

Зостається лише радіти, що у твоєму житті була ця дивна Людина.

Висновки. Проведене дослідження дає можливість зробити такі основні висновки:

- «невідомість» вірша Дмитра Кременя зумовлена тим, що його було написано російською мовою та надруковано під ім'ям Володимира Гладишева;

- вірш, який передав Гладишев Дмитрові Кременю, не можна вважати таким, який поет просто «переписав» або виправив, це різні вірші;
 - поетична досконалість, оригінальність морально-естетичної позиції Дмитра Кременя у вірші зумовили оригінальність та естетичну цінність цього твору;
 - імовірно, Дмитро Кремень ніколи не наполягав на авторстві вірша тому, що сприймав його як своєрідну «допомогу» поетові-початківцю, яким він уважав В. Гладишева; склалося враження, що згодом він не брав до уваги цей «російсько-мовний експеримент»;
 - те, що Дмитро Кремень створив чужою для нього мовою високохудожній вірш, варто сприймати як ще один доказ його видатного поетичного таланту.
- Подальше дослідження** теми вбачаємо у двох напрямках:
1. Виявлення «бібліотерапевтичного потенціалу» (Шуляр В. І., Гладишев В. В., 2022) поетичних творів Дмитра Кременя.
 2. Опрацювання архівів поета з метою пошуків як можливих невідомих творів, так і виявлення можливих варіантів надрукованих творів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баденкова В. М., Родіонова І. Г. Лінгвокультурологічний аспект перифраз у художньому мовосвіті Д. Кременя / В. М. Баденкова, І. Г. Родіонова // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика. Том 32 (71) № 2. Ч. 1, 2021. – С. 1–6. DOI <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.2-1/01>
2. Гладишев В., Кузнецова А. Важливий етап наукового осмислення творчої спадщини та життя Дмитра Кременя / В. Гладишев, А. Кузнецова // Вересень. Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал. – 2021. – №3 (90). – Миколаїв : МОШПО. – С. 90–102.
3. Гладишев В. В. Самотній голос патріота (Дмитро Кремень: минуле й сьогодні) // III. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik «Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht» Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Bd. 2012. Herausgegeben von Olena Novikova, Peter Hilkes, Ulrich Schweier. Verlag Otto Sagner, München – Berlin, 2013. – С. 588–594.
4. Дмитро Кремень. 3 днів шалених : Книга ранньої лірики та віршів «закарпатського циклу» / Дмитро Кремень ; автор передм. Т. Кремень, співупорядники: Т. Кремень, І. Ребрик, Н. Ребрик. – Миколаїв : Іліон, 2021. – 300 с.
5. Ковалів Ю. Літописна історіософія Дмитра Кременя / Ю. Ковалів // Небесне і земне: спогади, есе, оригінали / ред. рада: О. Геращенко, В. Голозубов, В. Кузьменко та ін. – Миколаїв, 2018. – С. 326–337.
6. Кремень Т. Д. Українська Атлантида Дмитра Кременя : дискурс творчості / Тарас Кремень, Людмила Старовойт. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 328 с.
7. Маяковский В. В. Необычайное приключение, бывшее с Владимиром Маяковским летом на даче. Електронний ресурс. Режим доступу на 30.03.2023 р.: <https://avidreaders.ru/read-book/tom-2-stihotvoreniya-1917-1921.html?p=6>
8. Назаренко Л. А. Специфіка реалізації світоглядних позицій Д. Кременя в збірці «Елегія троянського вина»: до питання вивчення літератури рідного краю в старших класах / Л. А. Назаренко // Молодий вчений. – 2018. – №6 (58). – С. 318–321.
9. «Небесне і земне» : спогади, есе, оригінали : [докум.-худож. вид.] / ред. рада: О. Геращенко, В. Голозубов, В. Кузьменко та ін. – Миколаїв : Іліон, 2018. – 532 с. : іл. ; 24 см. – (Обдаровані мудрістю ; кн. 8).
10. Постанова Верховної Ради України : Про відзначення пам'ятних дат і

ювілеїв у 2022–2023 роках. Електронний ресурс. Режим доступу на 29.03.2023 р.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1982-IX#Text>

11. Ситченко А. Л., Шуляр В. І., Гладішев В. В. Методика викладання літератури : Термінологічний словник / За ред. проф. А. Л. Ситченка. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. – 132 с.

12. Шуляр В. І. Поетичне світовідчуття Дмитра Кременя / В. І. Шуляр // Дивослово. – 2000. – № 1. – С. 47–50.

13. Шуляр В. І., Гладішев В. В. Бібліотерапевтичний потенціал літературних творів / В. І. Шуляр, В. В. Гладішев // Вересень. – Науково-методичний, інформаційно-освітній журнал. – 2022. – № 1. – С. 38–49. DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.1.2022>

AN UNKNOWN POEM BY DMYTRO KREMIN

Hladyshev Volodymyr,

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of theory and methodology of language-literary and artistic-aesthetic education of Mykolaiv In-Service Teachers Training Institute Admiralska street, 4-a, 54001, Mykolaiv, Ukraine
volodymyr.hladyshev@moippo.mk.ua*

The article is devoted to the consideration of a poem that is unknown to the general readership, written by the outstanding Ukrainian poet and laureate of the Taras Shevchenko State Prize, Dmytro Kremin (1953–2019). The «obscurity» of this particular poem is attributed to its unusual creative history, which is connected to the initial stage of Dmytro Kremin's work in Mykolaiv. During this time, he worked as a teacher at a pedagogical institute, served as an editor in the department of the regional youth newspaper, and led the youth literary studio «Zherela».

The article reveals the leading role of the young Ukrainian poet in establishing a literary studio at the philological faculty of the Mykolaiv State Pedagogical Institute named after V. H. Belinsky, where Dmytro Dmytrovych worked at the time. It also discusses his influence on the student youth, their creative achievements, and the creation of a Ukrainian-speaking environment. Additionally, the article explores his assistance in getting student's poems published in the newspaper, which later became his workplace. Special attention is given to the personality of the young teacher and poet, highlighting his determination to defend the Ukrainian language in a Russian-speaking environment under any circumstances.

The article presents a poem that was printed in the newspaper, but it was so extensively revised by Dmytro Kremin that the student author could not even recognize the lines that were published under his name. By comparing the original poem with what was printed, it is concluded that Dmytro Kremin actually wrote a new original poem in Russian, «based on» the one written by the student. The student's original poem is provided in the article.

Dmytro Kremin's explanation for his actions is provided, offering insight into why the poet chose to do what he did. Through the analysis of the two texts, it is concluded that the creative character of Dmytro Kremin is fully reflected in the poem he created in Russian. The lyrical hero in this poem conveys the young Ukrainian poet's idea of the nature of creativity as a service to the Word.

Keywords: *Dmytro Kremin; lyrical hero; youth newspaper; poet; unknown poem.*

REFERENCES

1. Badenkova, V. M. & Rodionova, I. H. (2021) Lihvokulturolohichniy aspekt peryfraz u khudozhnomu movosviti D. Kremenia [Linguistic cultural aspect of periphrasis in the artistic language of D. Kremin]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia: Filolohiia. Zhurnalistyka*. Tom 32 (71), 2. Ch. 1, 1–6. DOI <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.2-1/01> (ukr).
2. Dmytro Kremin. (2021). *Z dniv shalenykh: Knyha rannoi liryky ta virshiv «zakarpatskoho tsyklu»* [From the Days of the Crazy: A Book of Early Lyrics and Poems of the «Transcarpathian Cycle»]. Mykolaiv: Ilion (ukr).
3. Hladyshev, V. & Kuznietsova, A. (2021). Vazhlyvyi etap naukovooho osmyslennia tvorchoi spadshchyny ta zhyttia Dmytra Kremenia [An important stage of scientific understanding of the creative heritage and life of Dmytro Kremin]. *Veresen*, 3 (90), 90–102, Mykolaiv: MOIPPO (ukr).
4. Hladyshev, V. V. (2013). Samotnii holos patriota (Dmytro Kremin: mynule y sohodennia) // III. Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik «Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht» Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Bd. 2012. Herausgegeben von Olena Novikova, Peter Hilkes, Ulrich Schweier. Verlag Otto Sagner, München – Berlin, 588–594 (ukr).
5. Kovaliv, Yu. (2018). Litopysna istoriosofiia Dmytra Kremenia [Historical historiography of Dmytro Kremin]. In *Nebesne i zemne: spohady, ese, oryhinaly* (Eds. O. Herashchenko, V. Holozubov, V. Kuzmenko ta in.). Mykolaiv, 326–337 (ukr).
6. Kremin, T. D. & Starovoit, L. (2020). *Ukrainska Atlantyda Dmytra Kremenia: dyskurs tvorchosti* [Dmytro Kremin's Ukrainian Atlantis: the discourse of creativity]. Mykolaiv: Ilion (ukr).
7. Majakovskij, V. V. Neobychajnoe priklyuchenie, byvshee s Vladimirom Majakovskim letom na dache [An extraordinary adventure that happened with Vladimir Mayakovsky in the summer at the dacha]. Retrieved from (as of 30.03.2023): <https://avidreaders.ru/read-book/tom-2-stihotvoreniya-1917-1921.html?p=6> (rus).
8. Nazarenko, L. A. (2018). Spetsyfika realizatsii svitohliadnykh pozytsii D. Kremenia v zbirtsi «elehiia troianskoho vyna»: do pytannia vyvchennia literatury ridnoho kraiu v starshykh klasakh [The specificity of D. Kremin's worldview implementation in the collection «Trojan Wine Elegy»: to the issue of studying the literature of the native region in senior classes]. *Molodyi vchenyi*, 6 (58), 318–321 (ukr).
9. «Nebesne i zemne»: *spohady, ese, oryhinaly* (2018). [«Heavenly and Earthly»: memories, essays, originals]. (Eds. O. Herashchenko, V. Holozubov, V. Kuzmenko ta in.). Mykolaiv: Ilion. (Obdarovani mudristiu; kn. 8) (ukr).
10. Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine: On celebrating commemorative dates and anniversaries in 2022–2023. Electronic resource. Retrieved from (as of 03/29/2023): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1982-IX#Text> (ukr).
11. Shuliar, V. I. & Hladyshev, V. V. (2022). Biblioterapevtychnyi potentsial literaturnykh tvoriv [Bibliotherapeutic potential of literary works]. *Veresen*, 1, 38–49. DOI: <https://doi.org/10.54662/veresen.1.2022> (ukr).
12. Shuliar, V. I. (2000). Poetychne svitovidchuttia Dmytra Kremenia [Poetic worldview of Dmytro Kremin]. *Dyvoslovo*, 1, 47–50 (ukr).
13. Sytchenko, A. L., Shuliar, V. I. & Hladyshev, V. V. (2008). *Metodyka vykladannia literatury: Terminolohichniy slovnyk* [Methodology of teaching literature: Terminological dictionary]. (Ed. A. L. Sytchenko). K.: Vydavnychy Dim «In Yure» (ukr).